

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

cu privire la admiterea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Beșliu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul de poliție Ungheni, cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ favorabil

împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-1087/23
NR. PIGD 2-22019752-01-3ra-07112023)*

Insuficiența motivării deciziei instanței de apel.
--

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani: I. Barbacaru
Curtea de Apel Chișinău: Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

30 septembrie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Ana Cucerescu, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 septembrie 2021, avocatul Vladimir Kovali în interesele lui Mihail Beșliu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale solicitând:

- anularea ca fiind ilegal a răspunsului CTAS Ungheni nr. X-01/109-3066 din 25 noiembrie 2021;
- anularea ca fiind ilegal a răspunsului CNAS nr. B-2440/22 din 10 ianuarie 2022;
- obligarea CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei lui Mihail Beșliu, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu 9 iunie 2007, luându-se în considerare certificatul nr. 34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de către IP Ungheni și majorările și indexările ce au avut loc.

2. În motivarea acțiunii a indicat că, reclamantul a activat în organele afacerilor interne de la 22 august 1989 și până la 8 iunie 2007.

3. A notat că, prin certificatul nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de către IP Ungheni s-a constatat ca perioadele de activitate a reclamantului 24 august 2002 – 7 iulie 2003; 8 iulie 2003 – 11 februarie 2005 în Izolatorul de detenție provizorie, vechimea în serviciu s-a calculat eronat fără includerea avantajelor 1:2, or la ieșirea la pensie la 8 iunie 2007 cuantumul pensiei reclamantului constituia 50% din solda, iar după recalcula 62 %.

4. Cu actele menționate reclamantul s-a adresat la CTAS Ungheni în vederea recalculării cuantumului pensiei. Prin răspunsul CTAS Ungheni cu nr. X-01/109-3066 reclamantul a primit refuz în recalcularea cuantumului pensiei.

5. Manifestând dezacordul cu răspunsul CTAS Ungheni, Mihail Beșliu, s-a adresat cu cerere prealabilă la CNAS și la 10 ianuarie 2022 prin răspunsul B-2440/22 solicitarea a fost respinsă.

6. Considerând răspunsurile neîntemeiate și nefondate și pasibile de a fi declarate ilegale.

7. În drept a făcut referire la prevederile art. 49, art. 54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544/23.06.93 precum și la constatările expuse de Curtea Constituțională din Republica Moldova în Hotărârea nr. 19 din 19.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin încheierea din 11 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a atras în proces în calitate de terț Inspectoratul de poliție Ungheni.

9. Prin hotărârea din 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea de contencios administrativ depusă de Mihail Beșliu.

- S-a anulat în tot Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr. 2-01/09-3066 din 25 noiembrie 2021, precum și Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM nr. B-2440/21 din 10 ianuarie 2022 adoptată în procedura prealabilă.
- S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite Decizie cu privire la stabilirea pensiei lui Mihail Beșliu, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin Certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Ungheni al IGP al MAI nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021, și achitarea diferenței pensiei începând cu 8 iunie 2007.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 27 decembrie 2022, Casa Națională de asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivat împotriva hotărârii din 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, iar la 12 aprilie 2023 a depus cerere de apel motivată, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a respins și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 13 decembrie 2022.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

12. La 3 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

13. În susținerea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia contestată, dat fiind faptul că instanța de apel la examinarea cauzei a emis o decizie pripită nefiind studiate minuțios actele normative în vigoare, care reglementează obiectul litigiului.

14. Consideră decizia instanței de apel cât și hotărârea primei instanțe ca fiind neîntemeiate, ce rezultă din interpretarea în mod eronat a legii materiale aplicabile la caz și anume pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemului penitenciar.

15. Menționează că, legiuitorul este unica autoritate care are dreptul de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale, respectiv, apreciază critic poziția instanței de apel care în lipsa temeiului legal a dispus respingerea cererii de apel declarat.

16. De asemenea notează că, instanța de apel a emis o decizie pripită fapt ce se datorează lipsei analizării argumentelor invocate de recurentă în cererea de apel și anume analizării legalității certificatului nr. 34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de Inspectoratul de poliție Ungheni, în care se reflectă vechimea în muncă a intimatului calculată cu înlesnirile de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu conform pct. 8 lit. d) al H.G. nr. 78/1994, pentru activitatea din cadrul Izolatorului de detenție provizorie, pentru perioada 24 august 2002 - 11 februarie 2005.

17. Relevă că, certificatul nominalizat este nul din oficiu din motiv că prevederile actului normativ care a stat la baza emiterii acestuia depășesc prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, or, în legislația națională nu există un act normativ care să prevadă acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii Ministerul Afacerilor Interne care au activat sau activează în cadrul izolatorului de detenție provizorie.

18. La fel subliniază că, instanța de apel cât și instanța de fond urmau să aprecieze dacă la calcularea vechimii în muncă a intimatului pentru perioadele de activitate în cadrul Izolatorului de detenție provizorie urmează a fi aplicat pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în care este prevăzut expres modalitatea acordării înlesnirilor la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii nr. 1544/1993.

19. Subliniază că, potrivit pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și a funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se acordă următoarele înlesniri: două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

20. În această ordine de idei conchide că certificatul nr. 34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de Inspectoratul de Politie Ungheni este nul, or, intimatul nu a activat într-o instituție penitenciară cum este reglementat în pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994.

21. Apreciază critic soluția instanței de apel, or, în cazul din speță instanța a confundat activitatea militarilor dintr-o instituție penitenciară asupra căroră se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, cât și Legea nr. 103 6/1996 cu privire la sistemul penitenciar abrogată la data 16 mai 2018 care garantează expres acordarea înlesnirilor respective cu activitatea militarilor în cadrul Izolatorului de detenție provizorie din cadrul Inspectoratului de poliție care nu este o instituție penitenciară, asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, care la rândul său nu prevede acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii care activează în cadrul izolatorului de detenție provizorie.

22. Menționează că, reglementările ce se regăsesc în pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, sunt destinate doar colaboratorilor instituțiilor penitenciare.

23. Notează că, pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesniri conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, este necesar ca persoana să întrunească condiția că instituția în care activează sau a activat să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 lit. d) și asupra căreia se răsfrânge Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare în care sunt expres prevăzute înlesnirile nominalizate.

24. Conchide că intimatul nu întrunește condițiile enumerate, deoarece a activat în cadrul Batalionului serviciului de escortă care nu este o instituție penitenciară și nu se regăsește în pct. 8 lit. d) al HG nr. 78/1994.

25. Reieșind din cele expuse supra constată că, temei de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă în conformitate cu datele reflectate în certificatul nr. 34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de Inspectoratul de poliție Ungheni nu există.

26. Suplimentar, atrage atenția instanței de recurs că prin Hotărârea Guvernului nr. 494/1997 „Pentru modificare și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului”, pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemului penitenciar, a fost completat cu lit. d), care reglementează dreptul de a calcula două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu desfășurat nemijlocit în închisori, izolatoarele de anchetă penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

27. În acest sens, comunică faptul că modificările operate în Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, au fost efectuate în conformitate cu prevederile art. 33 din Legea nr. 1036/1996 cu privire la sistemul penitenciar abrogată la data 16 mai 2018 și nicidecum în temeiul unui alt act normativ care stabilește astfel de garanții și pentru colaboratorii MAI sau IGP. Or, temeiul legal de emitere a actelor normative este expres stabilit în art. 44 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

28. Cât privește Ordinul MAI nr. 96 din 20 martie 2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, adoptat în scopul aplicării corecte a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, urmează de apreciat critic, deoarece ordinul nominalizat după cum s-a menționat supra depășește prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis.

29. În context, Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 96 din 20 martie 2018, aprobat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.78/1994 nu poate să depășească prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, limitându-se strict la cadrul stabilit de actul normativ, în special doar la lista exhaustivă a înlesnirilor care se iau în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei reglementate expres de Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, respectiv, orice act emis în baza ordinului menționat, urmează a fi considerat nul din oficiu.

30. În concluzie, constată faptul că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material.

POZIȚIA INTIMATULUI

31. Prin referințele depusă la 8 noiembrie 2023, avocatul Vladimir Kovali în interesele lui Mihail Beșliu, a solicitat declararea recursului inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

32. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

33. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

34. Art. 245¹ din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

35. Art. 194 alin. (1) din Codul administrativ:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

36. Art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

37. Art. 54 al legii nr. 1544 din 23 iunie 1993:

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.”

38. Art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993

„Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

39. Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurentului la 3 octombrie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexată la materialele cauzei (f. d. 89).

40. Cererea de recurs a fost depusă la 3 noiembrie 2023. Astfel, că recursul este depus cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

41. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, din motivele ce succed.

42. Sub aspectul stării de fapt, Completul de judecată reține că, Mihail Beșliu a activat în organele afacerilor interne de la 22 august 1989 și până la 8 iunie 2007.

43. Prin încheierea de stabilire a pensiei pentru vechimea în muncă, se constată că lui Mihail Beșliu s-a stabilit pensia începând cu 8 iunie 2007, pentru vechimea în muncă 20 ani în mărime de 50% din salariu.

44. Prin certificatul nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de către Inspectoratul de poliție Ungheni, în temeiul prevederilor pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21.02.1994, urmează că, perioadele de activitate a reclamantului/intimat 24 august 2002 – 7 iulie 2003; 8 iulie 2003 – 11 februarie 2005 în Izolatorul de detenție provizorie vechimea în serviciu s-au calculat cu includerea avantajelor două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

45. La 23 noiembrie 2021, Mihail Beșliu s-a adresat la CTAS Ungheni cu cerere prin care a solicitat recalcularea cuantumului pensiei.

46. Prin răspunsul CTAS Ungheni cu nr. X-01/109-3066 din 25 noiembrie 2021, cererea reclamantului/intimat a fost respinsă.

47. Manifestând dezacordul cu răspunsul CTAS Ungheni, Mihail Beșliu, s-a adresat cu cerere prealabilă la CNAS.

48. Prin răspunsul CNAS nr. B-2440/22 din 10 ianuarie 2022, a fost respinsă cererea prealabilă.

49. La 10 februarie 2022, avocatul Vladimir Kovali în interesele lui Mihail Beșliu a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând:

- anularea ca fiind ilegal a răspunsului CTAS Ungheni nr. X-01/109-3066 din 25 noiembrie 2021;
- anularea ca fiind ilegal a răspunsului CNAS nr. B-2440/22 din 10 ianuarie 2022;
- obligarea CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei lui Mihail Beșliu, cu achitarea pensiei neachitate, începând cu 9 iunie 2007, luându-se în considerare certificatul nr. 34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de către IP Ungheni și majorările și indexările ce au avut loc.

50. Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a admis acțiunea înaintată.

A anulat în tot Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr. 2-01/09-3066 din 25 noiembrie 2021, precum și Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM nr. B-2440/21 din 10 ianuarie 2022 adoptată în procedura prealabilă.

A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite Decizie cu privire la stabilirea pensiei lui Mihail Beșliu, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin Certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Ungheni al IGP al MAI nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021, și achitarea diferenței pensiei începând cu 8 iunie 2007.

51. Instanța de apel, prin decizia din 19 septembrie 2023 a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea Judecătoreiei Chișinău, sediul Râșcani din 13 decembrie 2022.

52. Instanța de apel a reținut art. 47 din Constituția Republicii Moldova, art. 2 alin. (1), art. 13 lit. a), art.14 lit. a), art.18 lit. c) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993 (în vigoare la data apariției dreptului la pensionare), art. 48, art. 49 alin. (3), art. 54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993 și pct.7 lit. g) din hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare și a indicat ca fiind stabilită certitudinea faptului că, conform calculului din certificatul nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021 eliberat de către IP Ungheni, în temeiul prevederilor pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21.02.1994, urmează că, perioadele de activitate a reclamantului/intimat 24 august 2002 – 7 iulie 2003; 8 iulie 2003 – 11 februarie 2005 în Izolatorul de detenție provizorie din cadrul Comisariatului de poliție al r. Ungheni, vechimea în serviciu s-au calculat cu includerea avantajelor două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

53. De asemenea a indicat că din esența pct. 8 lit. d) al hotărârii Guvernului nr.78 din 21.02.1994 Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne,

colaboratorilor Centrului National Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, rezultă, că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

54. A notat că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoarele detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici sunt entitățile care cad sub incidența reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

55. A subliniat că, prima instanță just a statuat că, în perioada, pentru care se solicită recalcularea vechimii în muncă cu avantaje, Mihail Beșliu întrunește condițiile legale ca să beneficieze de recalcularea pensiei urmare a calculării vechimii în muncă cu avantaje pentru perioada de referință, în sensul solicitărilor formulate de către intimat.

56. Instanța de apel a menționat că, concluzia dată derivă și din Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție din 29.09.2014, care statuează expres că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici sunt entități care cad sub incidența reglementărilor de la pct. 8 al hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

57. Mai mult, a reținut că, potrivit ordinului nr. 96 din 20 martie 2018, Ministerul Afacerilor Interne a ordonat: acordarea înlesnirilor două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri din cadrul subdiviziunilor, autorităților administrative și instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne (funcționarilor publici cu statut special și militarilor din cadrul MAI), pe perioada activității în cadrul subdiviziunilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), care urmează a fi luate în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a

persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993. Eliberarea confirmărilor privind înlesnirile prevăzute la pct. 1 al prezentului ordin la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei pentru funcționarii publici cu statut special și militarii care și-au îndeplinit serviciul în cadrul Serviciilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), se va realiza la cererea acestora, de către autoritățile și instituțiile din subordine prin intermediul subdiviziunilor de resurse umane, conform competenței, care va fi determinată după ultimul loc de muncă al solicitantului. În cazul lichidării subdiviziunilor în care solicitanții în care solicitanții au activat anterior, confirmările vor fi eliberate de către subdiviziunile, autoritățile administrative au instituțiile din subordinea MAI, sau au devenit succesorul de drepturi și obligații sau au preluat competențele subdiviziunilor de poliție reorganizate sau lichidate.

58. Curtea de Apel a subliniat că, aplicabilitatea Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 și ordinului MAI nr. 96 din 20.03.2018, este deja determinată de angajator, care doar urma să fie reținută de către autoritatea pârâtă și, respectiv, efectuate acțiunile corespunzătoare de calculare a vechimii în muncă și prin urmare, a mărimii pensiei în privința reclamantului/ intimat Mihail Beșliu.

59. Subsecvent a notat că, ordinul MAI nr. 96 din 20.03.2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne este un act administrativ normativ valabil, care produce efectele juridice de rigoare și urmează a fi aplicat corespunzător.

60. A reiterat prevederile art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, pct.6 din Hotărârea Guvernului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare nr. 78 din 21.02.1994, și a apreciat ca fiind neîntemeiate alegațiile autorității publice apelante care a dedus că activitatea reclamantului/intimat care a fost calculată cu înlesniri, nu poate fi raportată la prevederile pct. 8 lit. d) a Hotărârii Guvernului nr. 78/1994. Or, potrivit actelor prezentate, se atestă certitudinea faptului că, Mihail Beșliu a făcut parte din categoria de colaboratori care efectuează serviciul de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de

urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), considerent din care, acesta are dreptul la recalcularea vechimii în muncă cu avantaje.

61. Drept urmare a reținut că, prima instanță întemeiat a anulat Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr. 2-01/09-3066 din 25 noiembrie 2021, precum și Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM nr. B-2440/21 din 10 ianuarie 2022 adoptată în procedura prealabilă și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite Decizie cu privire la stabilirea pensiei lui Mihail Beșliu, în baza calculului vechimii în muncă stabilit prin Certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliției Ungheni al IGP al MAI nr.34/54-16125 din 14 octombrie 2021, și achitarea diferenței pensiei începând cu 8 iunie 2007.

62. Examinând cauza în raport de motivele de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția și concluziile instanței de apel sunt pripite, nefiind elucidate cu suficientă claritate toate circumstanțele importante ale cauzei, decizia conținând o motivare superficială, limitându-se la constatări generalizate contrar prevederilor art. 219 alin. (1) – (3) din Codul administrativ, și art. 239, 241 din Codul de procedură civilă, care impun în mod obligatoriu ca hotărârea să fie motivată.

63. Drept urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în cest sens, limitându-se doar la aspectele constatate de către instanța de fond.

64. Astfel, Completul de judecată al instanței de recurs atrage atenția asupra faptului că decizia instanței de apel creează o impresie rezonabilă de superficialitate.

65. Instanța de recurs consideră că instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară în ceea ce vizează obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a achita lui Mihail Beșliu pensia pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia începând cu data stabilirii inițiale a pensiei, or, în cauza Pichkur împotriva Ucrainei din 07.11.2013, CtEDO i-a recunoscut reclamantului statutul de victimă începând cu momentul când a contestat în instanțele naționale refuzul de a-i achita pensia. La caz, Mihail Beșliu nu a contestat încheierea de stabilire a cuantumului pensiei.

66. În context, instanța de recurs menționează că prin decizia din 19 septembrie 2023 instanța de apel a conchis asupra temeiniciei pretenției de achitare lui Mihail Beșliu a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia, ținând cont de certificatul eliberat de Inspectoratul de poliție Ungheni, și achitarea diferenței pensiei începând cu 8 iunie 2007.

67. Instanța de recurs reține prevederile art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, potrivit căruia suma pensiei calculată și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp. Însă din concluziile instanței de apel nu poate fi dedus niciun argument referitor la vina pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, pentru neachitarea acesteia intimatului Mihail Beșliu pentru perioada începând cu 8 iunie 2007, precum și nici vina fostului angajator pentru presupusa incorectitudine a calculării perioadei vechimii în muncă a intimatului.

68. Totodată, articolul 61 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, prevede că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

69. Prevederi similare se conțin și în art. 143 din Codul administrativ, potrivit căruia un act administrativ individual ilegal defavorabil poate fi retras în tot sau în parte cu efect pentru viitor sau trecut chiar și după ce a devenit incontestabil.

Aprecierea legalității sau ilegalității unui act administrativ individual se face în funcție de situația la momentul emiterii lui, iar în cazul desfășurării unei proceduri prealabile – de situația la momentul adoptării deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Dacă la emiterea unui act administrativ individual de acordare a prestațiilor sociale legislația nu a fost corect aplicată sau s-a pornit de la o stare de fapt care s-a dovedit a fi incorectă și prin aceasta, în mod greșit, nu s-au efectuat prestații sociale corespunzătoare, atunci actul administrativ, chiar și după ce a devenit incontestabil, se anulează în tot sau în parte cu efect pentru trecut sau viitor. Această normă nu se aplică dacă actul administrativ se bazează în esență pe date eronate sau incomplete, pe care persoana defavorizată le-a prezentat intenționat sau din neglijență gravă.

Dacă un act administrativ individual este retras conform alin. (3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespunzătoare pentru o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.

Prevederile alin.(1)–(4) din prezentul articol nu se aplică dacă sunt întrunite condițiile stabilite la art. 147 alin. (3).

70. Totodată, existența unei norme care exclude dreptul de a beneficia de anumite plăți, nu poate fi interpretată ca o vină pe care o poartă organul de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia.

71. Astfel, instanța de apel nu a motivat în nici un fel concluzia de a recalcula și încasa pensia intimatului începând cu data pensionării inițiale a acestuia, în situația în care normele citate supra prevăd o perioadă de cel mult 3 ani sau o perioadă de 12 luni.

72. De asemenea, instanța de apel nu a motivat în ce constă vinovăția Casei Naționale de Asigurări Sociale, responsabilă pentru neachitarea pensiei în perioada invocată de reclamant în acțiunea înaintată, și cum a stabilit termenul pentru care urmează a fi recalculată pensia, iar aceasta este esențială pentru stabilirea întinderii obligației Casei Naționale de Asigurări Sociale și pentru aplicarea corectă a prevederilor legale.

73. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

74. Față de considerentele mai sus expuse, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

75. Or, motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare. Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

76. Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea

ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

77. Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

78. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa. Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurente, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

79. În concluzie, în cazul analizat, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

80. La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

81. Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează integral decizia din 19 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Beșliu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul de poliție Ungheni, cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

Transmite cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Diana Stănilă

Judecători

Gheorghe Stratulat

Ana Cucerescu